

Vikten av vårdhygien

I primärvård och kommunal vård

Jon Edman Wallér
Hygienläkare SÄS

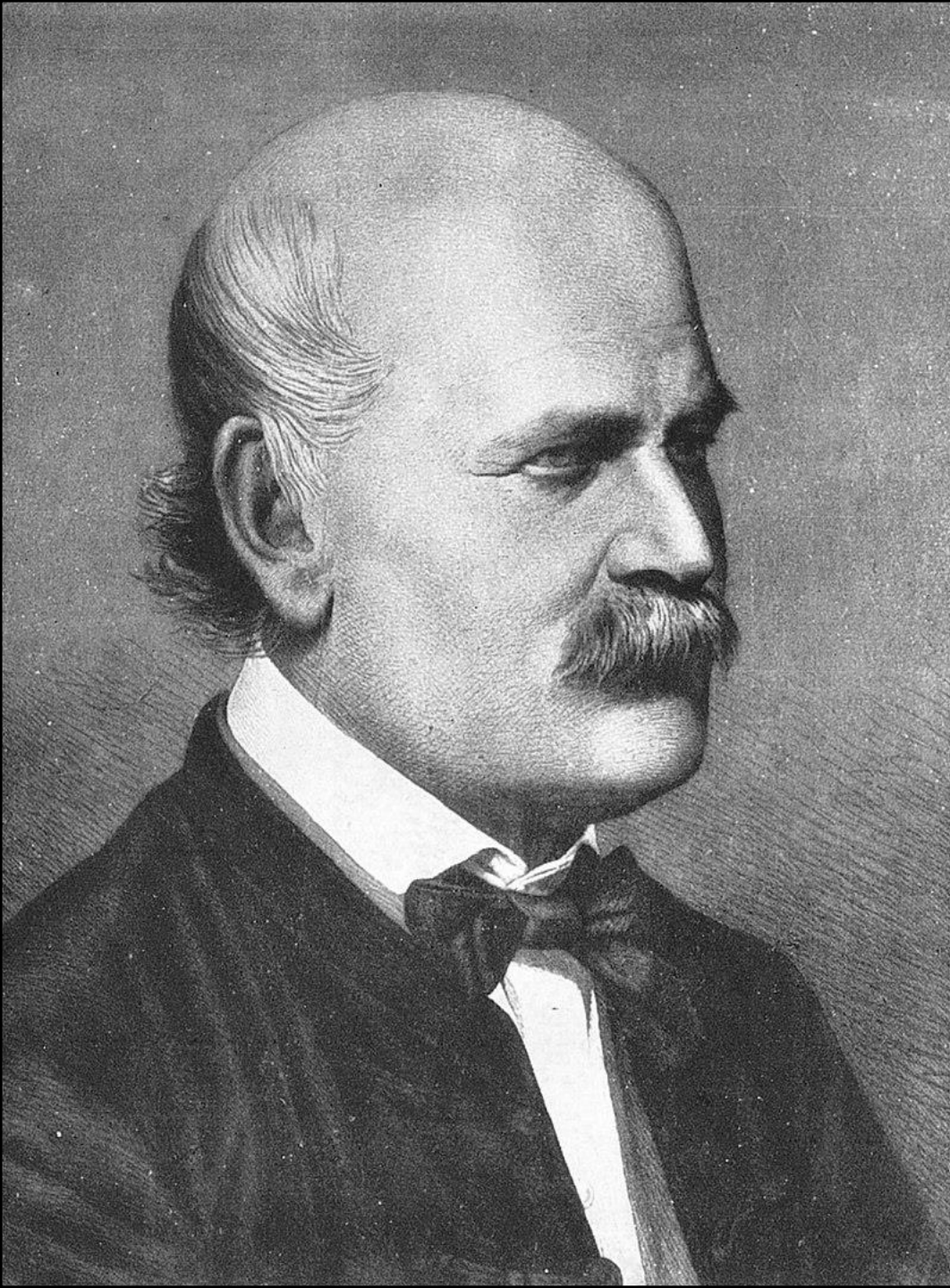
Nightingale

1820-1910

Vikten av renhet i sjukvård

Rent vatten, ren luft, **rena händer**

Utgick från miasmateorin

Semmelweis

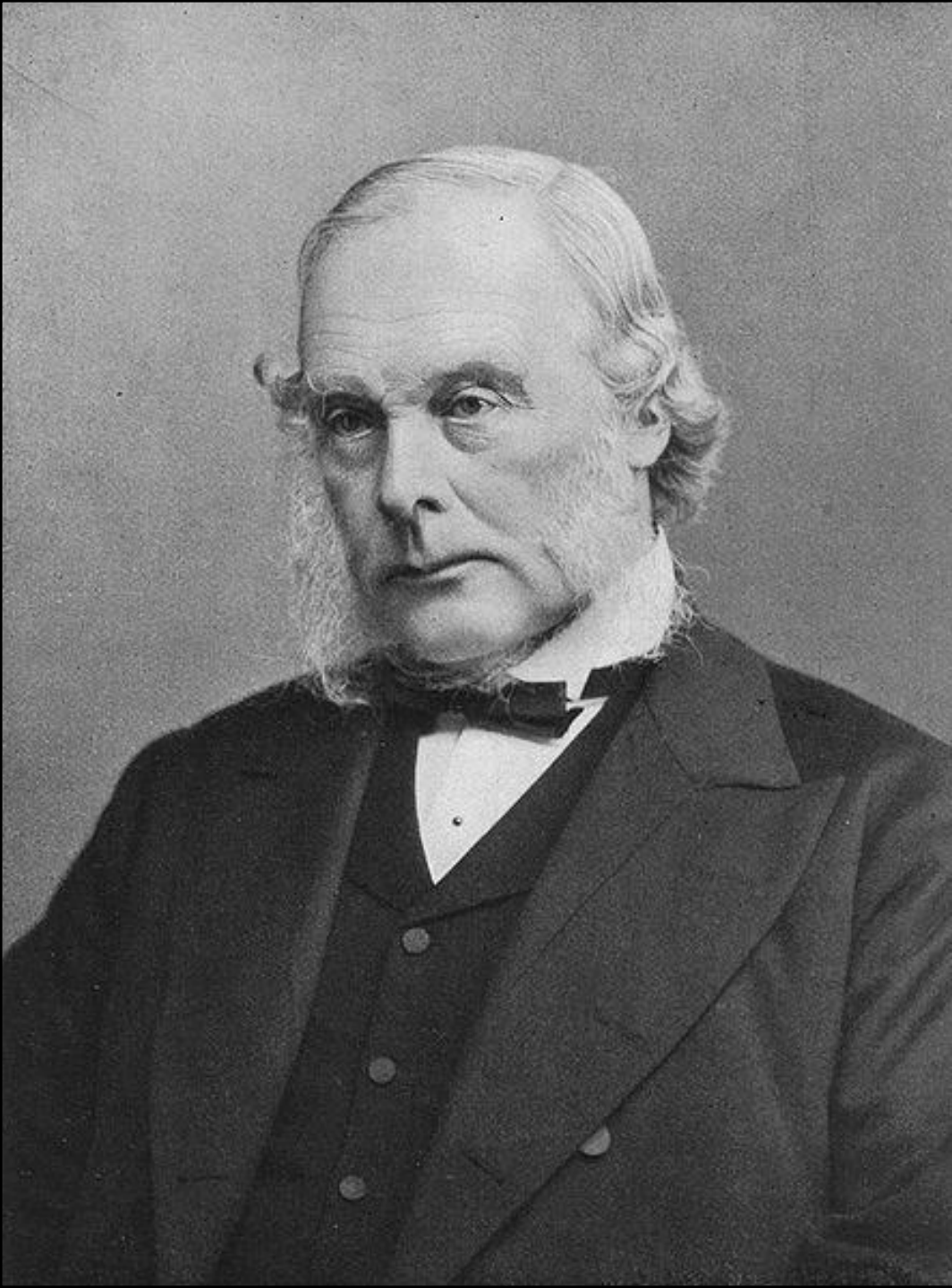
1818-1865

Handdesinfektion inför förlossning

Kalciumhypoklorit

Dödlighet i barnsängsfeber: 10 % -> 2%

”Små likpartiklar”

Lister

1827-1912

Kirurgisk hygien

Instrumentdesinfektion

Huddesinfektion inför ingrepp

Sårdesinfektion

Spaulding

1907-1995

Mikrobiolog i Philadelphia

Föreslog en struktur för
desinfektion utifrån användning

Används fortfarande runt om i
världen

Lokala varianter i olika länder

Bra! Men...

...är det inte lite väl stort fokus på sjukhus?

”Sjukhushygien”

”Nosokomiala infektioner”
(nosokómos = sjukhus på grekiska)

Bok utgiven 1975

AWE/GEBERS

Per Hedlund
**Infektioner
på sjukhus**

SKÄRPT HYGIEN

CENTRALLASARETTET BORÅS
INFektionsKLIN.

Sjukhusen är en speciell miljö

- Många som bär på smitta och många som riskerar att smittas
- Dessa samlas på relativt liten yta
- Personal som går emellan
- Hälften får antibiotika
- Många får kateter, kärlinfarter och andra in- och utfarter

Ja, sjukhuset är en **högriskmiljö**...

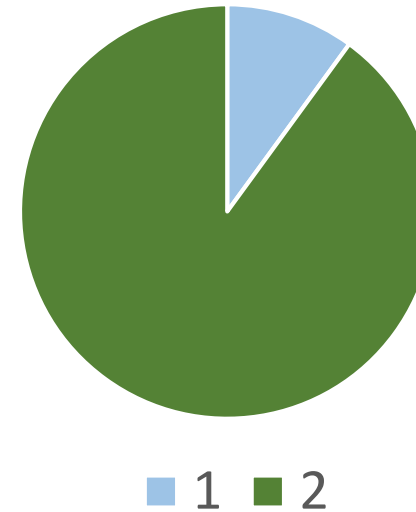
Svenska HALT 2023

118 000 boende på SÄBO

En av tio har svårläkta sår, akuta sår
eller operationssår

En av tjugo har trycksår

En av tio har urinkateter

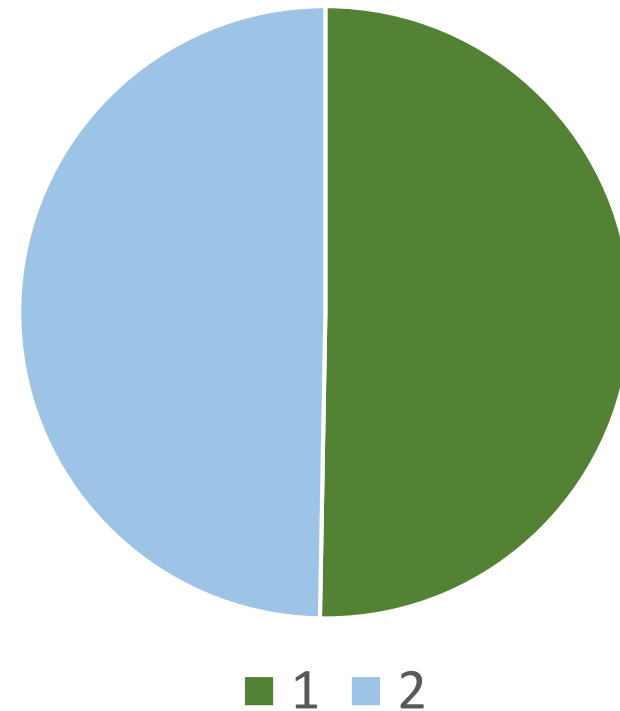
Svenska HALT 2023

1,5 % hade vid mätningen en vårdrelaterad infektion – motsvarar 1 770 personer i Sverige

= **Lika många** som har en vårdrelaterad infektion på sjukhus (ca 10 % av 17500 vårdplatser på sjukhus)

= Mer än tre gånger fler än det totala antalet IVA-platser i Sverige

Antal personer med en vårdrelaterad infektion just nu

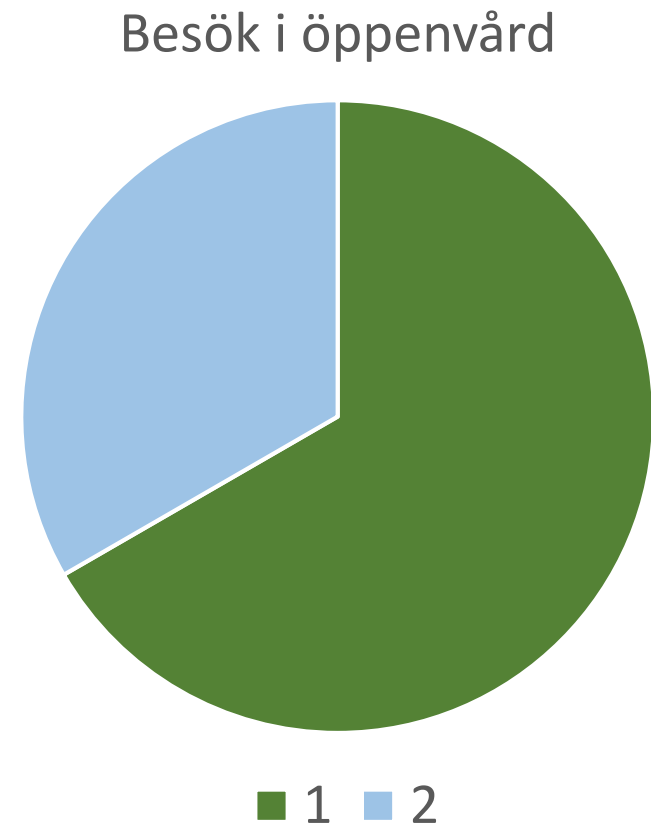

Primärvårdsbesök

40 miljoner primärvårdsbesök per år
i Sverige

- Läkarbesök
- Sjuksköterskebesök
- Mödravårdscentralsbesök
- Barnavårdscentralsbesök
- Fysio- och arbetsterapeutbesök

Slutenvården: 20 miljoner
öppenvårdsbesök – likartad risk

Slutsats

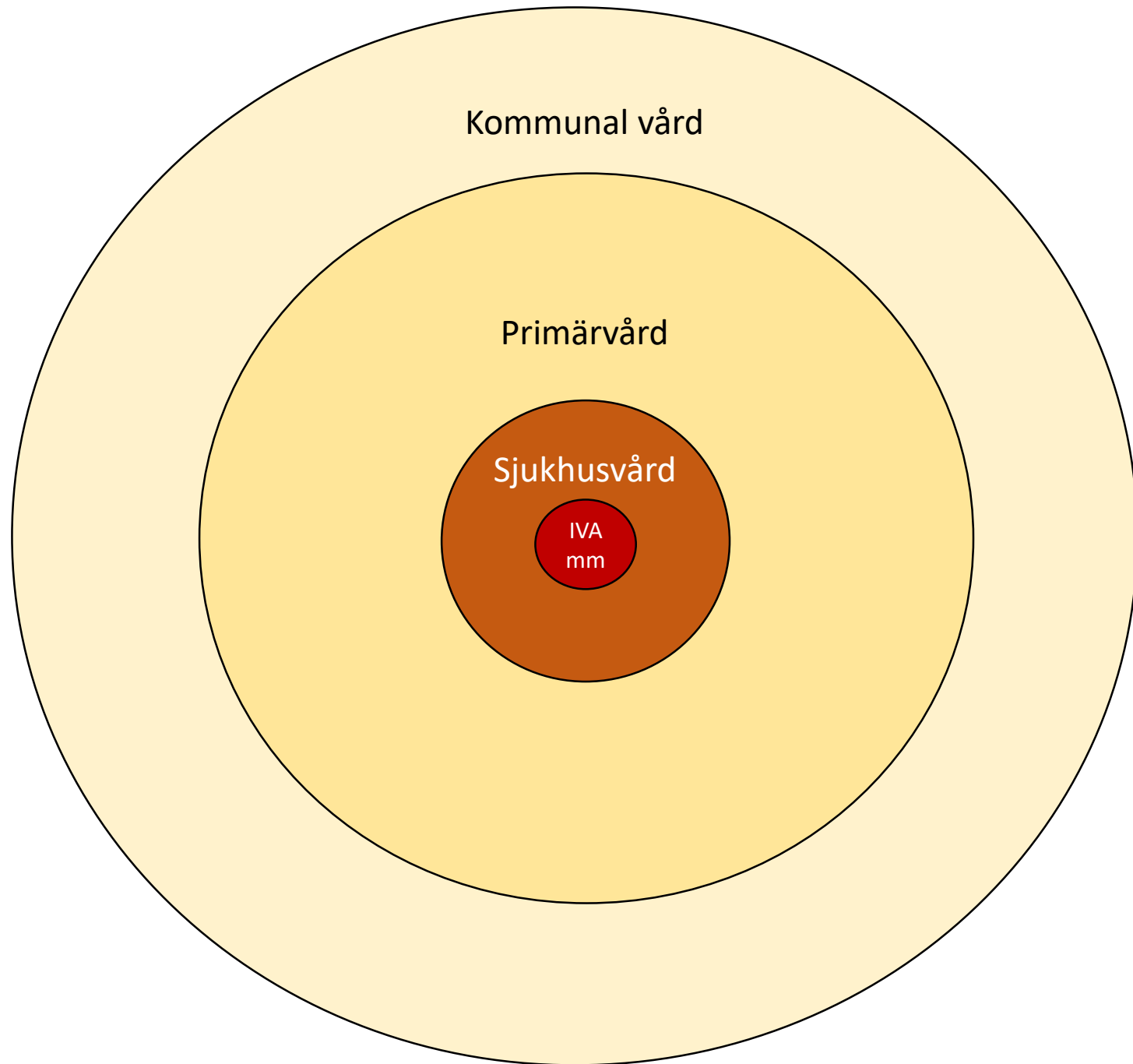
Vårdhygieniska risker förekommer mer koncentrerat på sjukhus

Men många fler människor vårdas i primärvård och kommunal vård

Det totala antalet infektionsfall/riskmoment är minst lika stort som i sjukhusvården!

Situation som kan uppstå oavsett vårdform

Kommunal vård

Primärvård

Sjukhusvård

IVA
mm

Hälso- och sjukvårdslagen 2017:30

- **1 §** Hälsa- och sjukvårdsverksamhet ska bedrivas så att kraven på en god vård uppfylls. Det innebär att vården särskilt ska
 1. vara av god kvalitet med en **god hygienisk standard**

Prepandemisk felanvändning av munskydd

Patientsäkerhetslagen 2010:659

- Patientsäkerhet: skydd mot vårdskada.
- Vårdskada: lidande, kroppslig eller psykisk skada eller sjukdom samt dödsfall som **hade kunnat undvikas** om adekvata åtgärder hade vidtagits vid patientens kontakt med hälso- och sjukvården.
- Vårdgivaren ska **regelbundet följa upp** planering, utförande, resultat och förbättringsåtgärder.

Vårdrelaterade
infektioner är den
vanligaste
vårdskadan

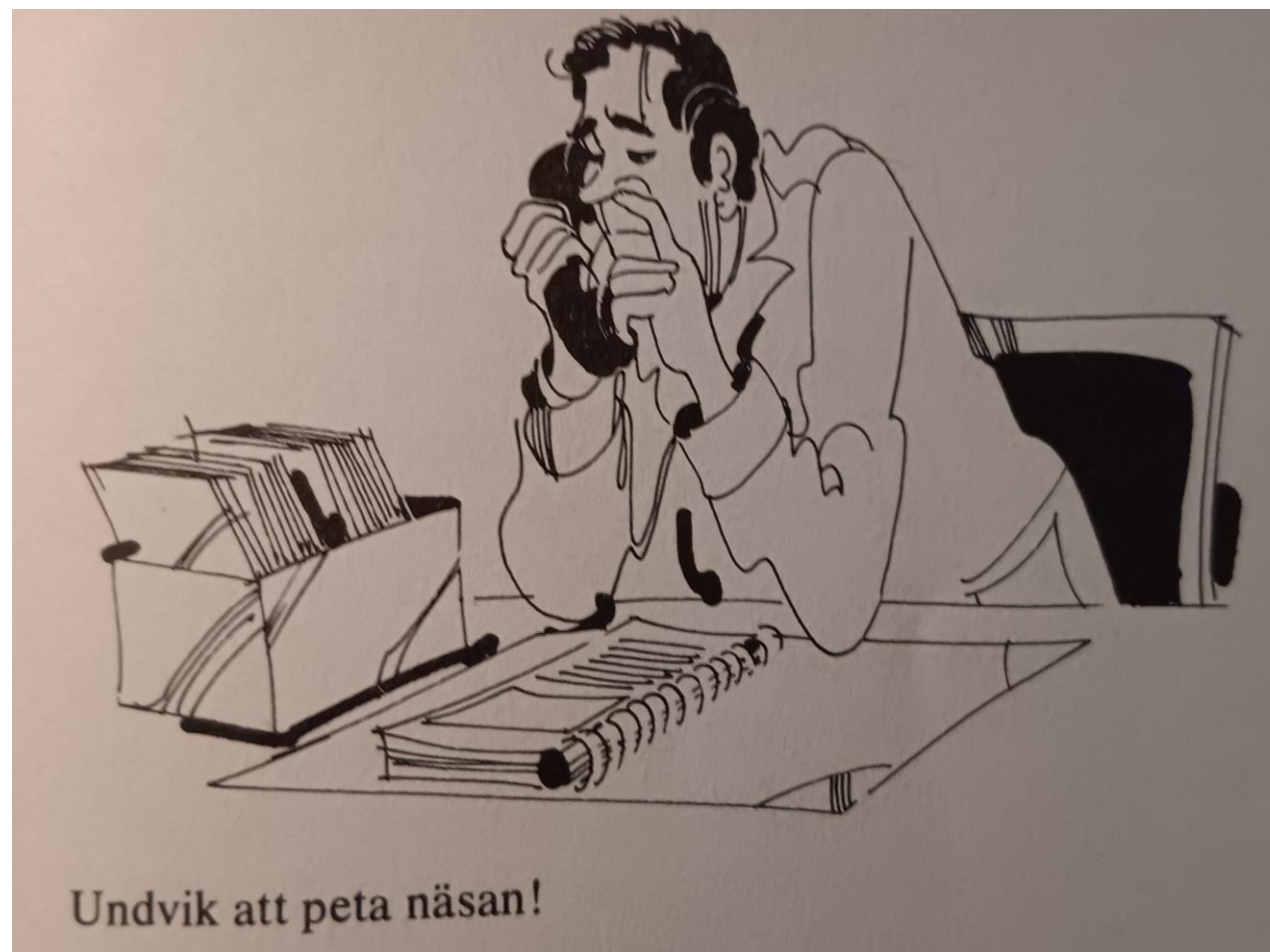
Patientsäkerhetslagen 2010:659

- Vårdgivaren måste fortlöpande undersöka vilka risker som finns i verksamheten. Riskerna ska undanröjas, eller, om det inte går, ska de hållas under kontroll.
- Fokus på **systemfel** istället för individuella misstag (syndabockstänk)

Omläggning av sår. Sköterskan bär näs-mun-skydd och plasthandskar och arbetar med pincett.

Sårömläggning anno 1975

Ett tidlöst råd